

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN İSLÂM ÂLEMİNE HİTABI

Hamdullah Suphi (TANRIÖVER) tarafından hazırlanıp 9 Mayıs 1920'de Büyük Millet Meclisi'ne sunulan ve kabul edilerek dâhil ve hariçte neşrine karar verilen beyanname sureti:

“Cenup çöllerinin bir köşesinde arzın seslerini dinleye dinleye yatan Peygamberi Zîşan'ın ruhlarını ruhlarımızla birleştirdiği İslâm kardeşlerimiz, din-i mübinin son askeri mahsur [*muhasara edilmiş, kuşatılmış*] bir kale içinden size tevcih-i hitap ediyor. Her taraftan üstümüze hücum ederek, yüksele yüksele Osmanlı vatanını büsbütün boğmak isteyen ölüm kuvvetleri ortasında tehlikelerle muhat bir ada içinde kalmış gibiyiz. Size nidalarını yetiştirmek isteyenler gayz ve kin ufuklarından kopup gelen tehdit ve şütûm [*küfürler, sövmeler, söviip saymalar*], kizb [*yalan söyleme, yalan*] ve riyâ [*özü, sözü bir olmama, iki yüzlülük*] gürültüleri arasında hakikatın sadâsını [*sesini, yankısını*] duyurmaya muvaffak olabilecekler mi? Sınırlarında muharebelerin yangını hiçbir zaman sönmeyen, etrafında husumet dalgalarının meddi nihayet bulmayan Anadolu'dan, bu ezeli gazâ ve cihat topraklarından yükselen hitabımız acaba iğfal ve desisenin bin mâniası arasından geçip sizi bulabilecek mi?

Şam'ın, Kurtuba'nın, Kahire'nin, Bağdat'ın sukûtundan sonra İslâm'ın son Darülhilâfesi İstanbul da düşman silâhlarının gölgesi altına düştü. Afrika'nın sahilleri üstünden Akdeniz'i baştanbaşa kuşatan hâtıra engiz diyarlarımıza, Tuna yalılarında Ural'ın şimaline, İç Asya'nın ucu bucağı olmayan bozkırlarına, Ganj'in, Pencap'ın velvele-i sıytı hâlâ susmayan mamurelerine varıncaya kadar birer birer yâdellerin kahr ve cebri altına giren aziz kardeş yurtlarına ağırlarken nihayet Kiblegâh-ı İslâm'ı, Ravza-i Nebevi'yi taşıyan Hicaz ve Yemen hıttaları [*memleketleri, diyarları, ülkeleri*], Filistin ve Irak, Hindistan müntehalarına kadar

Asya'da İngiliz saltanatının engin, nihayetsiz bir şehrhâhı [*büyük işlek yol, ana yol, cadde*] oldu.

Kurunu vusta muharebelerinde vahşi ve hain bir idrak ile içinden tehlike gelebilecek komşu memleketleri boşluk hâline çevirmek siyaseti şimdi aynı maksatla Anadolu'ya karşı tatbik ediliyor. Ta ki mahkûm Hindistan'ı mahkûm Mısır'a rapteden yeni esir memleketler, yeni İngiliz müstemlekeleri Anadolu içinden gelecek bir tehvide mâruz olmasın... Bunun için Selçuk Türklerinden, dokuz buçuk on asırlık bir zamandan beri me'vây-ı İslâm olan Anadolu'ya taraf taraf istilâ ordusu çıkardılar. Bunun için Yunan ordusu ismini taşıyan eşkıya sürülerinin kahir bir Türk ekseriyetle meskûn olan mamur ve mesut bir vilâyetimizi vurgunla, yangınla, kesimle ıssız ve viran etmesine karşı ses çıkarmadılar. Bunun için beynelmilel bir heyetin mutantan bir ilâmı Yunan ordusunu cürmü meşhut halinde kana bulanmış bir katil gibi yakalamış ve cihana karşı teşhir etmiş iken “*İşine devam et, sana beyan-ı itimat ediyoruz.*” dediler. Bunun için defter-i âmâlinde bütün Mora ve Teselya Müslümanlarının, Cenubi-Arnavutluk, Makedonya ve Girit Müslümanlarının kıtali yazılı olan bu sefil orduyu daha fazla muta kılmak için başına bir İngiliz ceneralini kumandan tâyin ettiler ve o, yangını söndürecek, ürpere ürpere kaçıp giden muhacirleri durduracak yerde “*Cephelerinizi geri alın, yüzlerce köyü Yunan işgaline terk ediniz.*” dedi. Bunun için Adana, Maraş, Ayıntap, Urfa gibi en kadim İslâm memleketleri Fransız zâbitlerinin idaresinde Ermeni kin ve gayzına, Ermeni ruhunun müfteris [*fırsat bulan, fırsat bilen*] gızet [*galizlik, kalınlık, kabalık, sertlik*] ve husumetine yenecek, parçalanacak bir av gibi terk edildi. Hükûmeti elim bir mütareke ile silâhlarından tecrit edilmiş, orduları dağıtılmış bir millet, anayurduna musallat olan başıboş bırakılmış bu yangıncı, yağmacı müstevlilere karşı müdafaadan başka ne yapabilirdi? Biz bu sebeple aile ocaklarımızda eski gazalardan yadigâr kalmış silâhlarımızla analarımız ve kız kardeşlerimizle, çocuklarımız ve

ihtiyarlarımızla her tarafta düşmanı karşılayarak geri iten bir halk mücadelesine başladık.

İstilâya yardım etmeyen, Yunan garet [*çapul, yağma; akın*] ve kıtaline yeni sahalara terk etmeyen, halkın vücudunda getirdiği cepheleri geri almaya razı olmayan hükûmetlerimiz İngiliz cebri altında birer birer mevkilerini terk ettiler. Her ikisi namus ve hamiyetiyle tanınmış iki asker olan Rıza ve Salih paşaların hükûmetlerini, haklarında Halife ve milletin emniyeti tamamıyla tezahür etmiş iken istifa ettirmek suretiyle ıskat ettiler. Hâlbuki Anadolu'nun istilâya uğrayan kısımları evvelce istilâ edilmiş memleketlerimizden muhaceret eden meskensiz, maişetsiz yüz binlerce muhacirle dolu olan topraklardı. Balkan Muharebesinde yakılan köylerin, şehirlerin meşum aleviyle ve mazlum bir halkın kanıyla boyanmış kızıl, korkunç bir salıp önünde fevç fevç yurtlarından dışarı uğrayan muhaceretler henüz Anadolu topraklarında hastalıktan, açlıktan perişan bir halde sürünürken arkalarından eski katilleri yetiştirdiler. Başlarına tekrar musallat ettiler. Birliğini, istiklâlini müdafaa ettiğimiz Anadolu öz vatanından matrut [*tardolunmuş, kovulmuş*] olmuş kaç bedbaht Müslüman millete darülaman olan bir topraktır. Kırım'dan, Bosna-Hersek'ten, Kafkasya'dan düşman akınları önünde terk-i diyar edenler gelip onda kendilerine bir vatan buldular. İşte parçalamak, dağıtmak istedikleri memleket, İslâmiyet'in birçok bedbaht evlâdına bağrında yeniden hakkı hürriyet, hakkı hayat veren bir memlekettir. İçeride her gün biraz daha büyüyen, tesir ve nüfuzunu her an biraz daha artıran halk mukavemetini kırmak için İngiliz siyaseti her çareye başvurmaya karar verdi. Bu fikri en evvel cihan matbuatına “*Türklere sulhu kabul ettirmek için vesait-i zecriye kullanılacak*” suretinde ilân ettiler. Tarih-i siyasînin hiçbir devrinde hükûmet adamları maksatlarını riya ile örtmekte şimdi görüldüğü kadar şerir ve küstah olmamışlardır. “*Türk payitahtının Türklere terk edileceğini, Halife ve Sultanın İstanbul'da ipka olunacağını*”, Hindistan'a resmen tebliğ eden İngiltere aradan on gün geçmeden bu taahhüdü âlenisini bilfiil nakzette hiçbir beis görmedi.

İstanbul işgal-i askerî altına alındı. Askerlerimiz gece uykusu arasında yataklarında bastırılmak suretiyle şehit edildi. En mâruf rical-i mülkiye ve askeriyemiz, erbab-ı kalemimiz, birçok mebuslar ve ayan tahassungâhında haydut yakalanır gibi tevkif ve nefyedildiler. İstanbul İngiliz İdare-i Örfiyesi altına alındı ve bunun üzerine Millet Meclisi ecnebi tahakküm ve tazyikinden hür olan bir kısım memlekete çekilmeye mecbur oldu.

Sulhu hazırlamak için Payitaht işgal edildi. Sulhu hazırlamak için meşru Hükümetlerimiz indirildi. Sulhu hazırlamak için İngiliz himayesi altına imzasını koymuş, her şeyi Garbın adalet ve merhametinden bekleyecek kadar anlayışsız, iradesiz bir adam yeniden Sadarete getirildi. Anadolu mukavemetini kırmak için kendi Hükümetimizi, kendi milletimiz aleyhine taslit [musallat] etmek, makam-ı iftayı [fetva verme makamı] şeref-i İslâm için kanını akıtan mücahitlerin aleyhine kullanmak gibi iblisane bir fikri saha-i tatbikiye koydular. İdraksizlik ve cehlü gayiz ile gözleri kapanmış olan birkaç adamı Anadolu kuvvetlerini arkadan vurmaya üzere harekete getirdiler. Orduyu terhis etmek, köylülere Kuvay-ı Millîyeyi âsi tanıtmak, milleti kendine şeref veren en asil ve civanmert evlâdına karşı şüphe ve tereddüde düşürmek, sulhu hazırlamak için İngiliz emri altında çalışan vatansızların ilk işi oldu.

İşte biz, bir taraftan müstevlileri geldikleri yerlere taretmek, diğer taraftan işgal ve ifsat edilenleri yola getirmekle meşgul olduğumuz bir zamanda sizi hakikatten haberdar etmek istedik. Zira öğrendik ki, Mısır'da ve Hint'te olduğu gibi İslâm'ın başını İslâm'ın eliyle ezenler bizi Halifeye âsi ve günahkâr bir zümre olarak tanıtmak istiyorlar. En eski zamanlarda olduğu gibi bugün de İslâm dinine ve İslâm âlemine karşı deruhte ettiği muazzam vazifeye gevşemez, sarsılmaz bir iman ile sadık olan milletimiz düşmanların tezvir ve işgaline kapılmaktan sizi tahzir [menetme, önleme] eder. Cenubun kızgın çöllerinden, Şimalin buzlu iklimlerine ve Şark'tan Garb'a kadar asırlar arasında gazâdan gazâyâ koşan milletimiz din yolunda kurban ettiği milyonlarca şehitlerinin vedia-

i mübareki [bereketli, hayırlı, uğurlu emaneti] olan maksada merbut kalmakta devam ediyor. İslâm'ın son yurdunda son kurtuluş cihadını yapan kardeşlerinize karşı en büyük zulmü yalnız idlâl [nazlanma, aşırı derecede nazlanma] ve tezlilden [hor ve hakir görmeden] ibaret olmayan düşmanların, cebir altında neşrettirdikleri fetvalara cevap olarak Anadolu'nun her tarafında din-i mübinin saday-ı hakikisi [1] yükseldi. Yüzlerce müftü ve müderrisin müşterek imzalarıyla ısdar ettikleri fetvalar doğru yolu milletimize ve cihan-ı İslâm'a işaret etti : “*Âdayı- müslimin olan düveli muhâsama tarafından fiilen işgal edilen Makam-ı Hilâfette cüyüş-ı müslimin silâhlarından tecrit, devair-i Hükûmete vazı'-yed [el koyma] ve idare-i örfiye ilân ve hukuk-ı hilâfet gasp edildikten sonra Halife-i Müsliminin istihlâsı hususunda kudret-i mümkünelerini sarf etmek bilûmum müslimine farz olduğunu*” ulemay-ı dinimiz tebliğ ve tamim ettiler. Bu saday-ı şer'iyi siz de işitin.

İslâm birliği fikrinin muahharan [sonraki] en büyük mümessili olan Yavuz Sultan Selim'in dediği gibi “*İslâm gönüllerinin toplu olması için kendisini perişan eden milletimize, onun dâvay-ı istiklâline, mânevi teyit ve müzaheretinizi bir saniye eksik etmeyin; ta ki, İslâm'ın bir küsuf-ı tamma giden güneşi büsbütün kararmasın, tekrar âlemimiz üstünde ışıldamaya başlasın. Selâm ve hidayet her zaman din kardeşlerimizin üzerine olsun.*” [2]

Büyük Millet Meclisi Emriyle

Reis

Mustafa Kemal

DİPNOTLAR:

[1] **Hâkimiyet-i Milliye**, 13 Mayıs 1336 (1920), No: 29, s. 1, sütun: 1-4

<https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/67470/0108.pdf?sequence=108&isAllowed=y>

[2] **Hâkimiyet-i Milliye**, 13 Mayıs 1336 (1920), No: 29, s. 2, sütun: 1

<https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/67470/0109.pdf?sequence=109&isAllowed=y>

[1, 2] T. B. M. M. Zabıt Ceridesi, 09.05 1336 (1920), Devre: 1, Cilt: 1, İçtima Senesi: 1, s. 248-249

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d01/c001/tbmm01001013.pdf>